

Verojalanjälkiraportointi

Epävirallisen työryhmän muistio

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
TEM raportteja
48/2015

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

ISSN verkkojulkaisu
1797-3562

ISBN verkkojulkaisu
978-952-327-018-3

KUVAILEHTI

Julkaisija
Työ- ja elinkeinoministeriö

Julkaisun nimi Verojalanjälkiraportointi – Epävirallisen työryhmän muistio

Tekijät Epävirallinen työryhmä:
Marja Hanski, puheenjohtaja ja sihteeri TEM

Sarjan nimi ja numero TEM raporteja 48/2015

Asianumero

Luottamuksellisuus

Toimielimen asettamispäivä

ISSN verkkojulkaisu 1797-3562

ISBN verkkojulkaisu 978-952-327-018-3

ISSN painettu

ISBN painettu

URN-tunnus

Kieli suomi

Julkaisun muut kieliversiot

Julkaisun laji

Kokonaissivumäärä 25

Julkaisun taittotaho VNHY

Kustantaja

Painopaikka ja -aika

Julkaisun jakelu

Verkkosivuilla PDF: www.tem.fi/julkaisut

Yhteyshenkilön nimi

Marja Hanski, puh. 050 3962726

Hinta

Asia- ja avainsanat

verojalanjälkiraportointi, veroraportointi, veroparatiisi, BEPS-hanke, muuta kuin taloudellista tietoa koskeva direktiivi, hallinnollinen taakka, maakohtainen veroraportointi

Tiivistelmä

Verojalanjälki- ja veroraportointi ovat olleet keskustelun kohteena niin Suomessa kuin ulkomail-la. Tältä pohjalta koottiin yhteen epävirallinen keskusteluryhmä, jonka näkemyksiä on pyritty kirjaamaan yhteen oheiseen muistioon. Työryhmä kartoitti meneillään olevia asiaan liittyviä hankkeita sekä pohti, mitä haasteita ja mahdollisuuksia julkiseen veroraportointiin liittyy. Ryhmä ei ole erityisesti käsitellyt yritysten raportointia veroviranviranomaisille.

Publikationens namn Rapporteringen om skattefotspår – promemoria från en informell arbetsgrupp

Författare Informell arbetsgrupp:
Marja Hanski, ordförande och sekreterare, ANM

Publikationsseriens namn och löpande nummer ANM Rapporter 48/2015

Ärendenummer

Sekretessgrad

Datum då organet tillsattes

ISSN elektronisk publikation 1797-3562

ISBN elektronisk publikation 978-952-327-018-3

ISSN tryckt

ISBN tryckt

URN

Publikationens språk finska

Publikationens övriga språkversioner

Typ av publikation

Sidantal 25

Layout Statsrådets förvaltningsenhet

Förläggare

Tryckort och tryckdatum

Distribution Publikationen som PDF: www.tem.fi/publikationer

Kontaktpersonens namn Marja Hanski, tfn. 050 3962726

Pris

Ämnes- och nyckelord skattefotspårrapportering, skatterapportering, skatteparadis, BEPS-projektet, direktivet om icke-finansiell information, administrativ börda, landspecifik skatterapportering

Sammanfattning/referat

Rapporteringen om skattefortspår och skatter har väckt debatt både i Finland och utomlands. Därför inrättades det en informell diskussionsgrupp vars synpunkter har tecknats ned i den bifogade promemorian. Arbetsgruppen gjorde en kartläggning av pågående projekt kring ämnet och begrundade vilka utmaningar och möjligheter som är förenade med den offentliga skatterapporteringen. Gruppen har inte behandlat särskilt företagets rapportering till skattemyndigheterna.

DESCRIPTION

Published by
Ministry of Employment and the Economy

Name of publication Tax footprint reporting – a memorandum of the unofficial working group

Authors Unofficial working group:
Marja Hanski, chair and secretary, Ministry of Employment and the Economy

Name of series and number of publication Reports of the Ministry of Employment and the Economy
48/2015

Reference number

Confidentiality rating

Date of appointment

ISSN electronic version 1797-3562

ISBN electronic version 978-952-327-018-3

ISSN print

ISBN print

URN identifier

Language Finnish

Other languages

Type of publication

Number of pages 25

Layout Government Administration Department

Published by

Printed by (place and time)

Distribution and sales Website for PDF: www.tem.fi

Contact person Marja Hanski, tfn. 050 3962726

Price

Keywords tax footprint reporting, tax reporting, tax haven, BEPS project, directive on disclosure of non-financial and diversity information, administrative burden, country-by-country tax reporting

Abstract

Tax footprint and tax reporting have been on the agenda of discussions both in Finland and abroad. Because of this, an unofficial discussion group was put together, with their views now compiled in this memorandum. The working group mapped out the ongoing projects relating to the topic and discussed the challenges and opportunities that may be involved in public tax reporting. The working group did not specifically deal with the reporting by companies to tax authorities.

SISÄLLYS

SAATTEEKSI	10
Verojalanjälkiraportointi Suomessa	11
1 Johdanto.....	11
2 Taustaa	11
3 Meneillään olevat hankkeet.....	12
3.1 Verotietojen raportointi muille kuin veroviranomaisille.....	12
3.1.1 EU- hankkeet	12
3.1.1.1 Tilinpäätösdirektiivi	12
3.1.1.2 CRD IV eli vakavaraisuusdirektiivi.....	12
3.1.1.3 Direktiivi tilinpäätösdirektiivin muutokseksi koskien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuustietojen julkistamista.....	13
3.1.2 Kansainväliset raportointikehykset/GRI.....	13
3.1.3 Kansallinen kehitys	14
3.1.3.1 Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma	14
3.1.3.2 Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistus	14
3.2 Veroviranomaisille luovutettavat maakohtaiset verotiedot.....	15
3.2.1 OECD:n BEPS-hanke	15
3.2.2 Tietojenvaihto eri maiden veroviranomaisten välillä	15
4 Julkisen raportoinnin tilanne muutamassa eri maassa	16
4.1 Tilanne Suomessa.....	16
4.2 Ruotsi	17
4.3 Norja.....	17
4.4 Tanska.....	17
4.5 Saksa	17
4.6 Iso-Britannia	17
4.7 Ranska	18
5 Julkiseen veroraportointiin liittyviä tavoitteita ja haasteita	18
5.1 Raportoinnin tavoitteita.....	18
5.2 Määritelmät.....	18
5.3 Muita asiaan liittyviä näkökulmia	22
6 Yhteenveto	26

SAATTEEKSI

Julkista keskustelua veroraportoinnista on ajoittain sekoittanut se, että eri tahot puhuvat eri asioista, vaikka edistävät samaa tavoitetta. Globaaleja vastuukysymyksiä korostavien kansalaisjärjestöjen – kuten tässä työssä edustettuna olleen Kepan – tavoitteena on maakohtainen ja julkinen talousraportointi. Lähtökohtaisesti tiedot johdettaisiin suoraan yritysten tilinpäätösinformaatiosta ja julkistettaisiin. Tällaista velvollisuutta on vaadittu sisällytettäväksi EU:n tilinpäätösdirektiiveihin sekä kansalliseen kirjanpitosääntelyyn. Yritysten vastuullisuutta korostavat toimijat painottavat puolestaan tässä muistiossa tarkoitettua kokonaisverojalanjälkiraportointia, jossa on kyse yritysten raportoinnista muiden sidosryhmien kuin verottajan tarpeisiin.

Tavallaan kysymys on myös näkemuserosta sen suhteen, tulisiko yhteistä tavoitetta avoimuuden lisäämisestä toteuttaa sääntelyn vaiko itsesääntelyn kautta. Raportointia sidosryhmille on pidetty tarpeellisena yrityksen yhteiskuntavastuullisuuden arvioimiseksi ja kokonaisverojalanjäljen julkistaminen antaa sidosryhmille tietoja yritysten vastuullisuudesta. Sen tavoitteena ei sen sijaan ole valvoa, täyttävätkö yritykset verolainsäädännön asettamat vaatimukset, vaan laillisuusvalvonta on verottajan tehtävä. Maakohtainen talousraportointi saattaisi tuoda julkiseksi yrityksille sen kilpailukykyyn vaikuttavaa sensitiivistä informaatiota. Esimerkkinä ovat vaikkapa globaalisti toimivien yritysten maakohtaiset ns. projektiyhtiöt, joita koskevan tilinpäätöstiedon julkisuus liian varhaisessa vaiheessa saattaisi antaa kilpailijoille tietoja toiminnan katteista ja hinnoittelusta. Toisaalta sama tieto avaisi julkiseen arviointiin noiden kansallisten yritysten kustannukset ja saattaisi edesauttaa esimerkiksi korruption ja lahjonnan tunnistamista.

Nämä erot eri toimijoiden lähestymistavoissa ja tavoitteissa on pidettävä mielessä myös tätä muistiota luettaessa. Kyseessä ei ole ministeriön tai viranomaisten toimeksi antama selvitystyö vaan muistion teemasta kiinnostuneiden ja sen parissa toimivien asiantuntijoiden yhteisen keskustelun tulos. Siitä johtuen myös tuloksena on muistio eikä raportti, eikä muistiossa tehdä konkreettisia ehdotuksia, esitetä eriäviä kantoja tai myöskään pitäydyä asiantuntijoiden tausta- ja työnantajayhteisöjen virallisissa kannoissa. Tämä ei vähennä muistion informaatioarvoa vaan pikemmin korostaa sen luonnetta neutraalina katsauksena yhteen yritysten avoimuuden kehittämisen keskeisistä teemoista. Kiitän lämpimästi kaikkia työhön osallistuneita ja olen iloinen että työ- ja elinkeinoministeriö voi edesauttaa sen tulosten julkistamisessa.

Helsingissä 1.6.2015

Pekka Timonen
osastopäällikkö, ylijohtaja
TEM / Työelämä- ja markkinaosasto

VEROJALANJÄLKIRAPORTOINTI SUOMESSA

1 Johdanto

Veroraportointi ja verojalanjätkiraportointi ovat olleet keskustelun kohteena niin Suomessa kuin maailmallakin. Koska selkeää näkemystä ei ole kuitenkaan näyttänyt olevan siitä, mitä mahdollisen julkisen veroraportoinnin tulisi sisältää, päätettiin Suomessa aloittaa keskustelu pienessä epävirallisessa työryhmässä. Työryhmän tarkoituksena oli lähtökohtaisesti kartoittaa meneillään olevat hankkeet sekä pohtia, mitä haasteita ja mahdollisuuksia julkiseen veroraportointiin sisältyy. Työryhmän työskentely kohdistui erityisesti yritysten verojalanjätkiraportointiin. Työryhmä ei käsitellyt työssään erityisesti yritysten raportointia veroviranomaisille.

Työryhmään osallistuivat Marja Hanski työ- ja elinkeinoministeriöstä, Anu Rajamäki valtiovarainministeriöstä, Leena Aine Verohallinnosta, Marja Pokela valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastosta, Virpi Pasanen Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, Terhi Järvikare Keskuskauppakamarista (12.3.2015 asti), Nina Levjärvi KONE Oyj:stä, Jarno Siivola Outotec Oyj:stä ja Eva Nilsson (vuodesta 2015 lähtien Pauliina Saares) Kepa ry:stä sekä loppuvaiheessa veroasiantuntija Petri Seppälä PwC:ltä. Lisäksi kokouksiin osallistui vapaaehtoista veroraportointia lopputyössään tutkinut Aalto yliopiston opiskelija Sara Stenius.

Oheinen muistio ei välttämättä edusta työskentelyyn osallistuneiden henkilöiden taustaryhmittymien virallisia kantoja. Muistio on lähinnä työryhmän keskusteluihin perustuva kokoelma erilaisia yritysten julkiseen verojalanjätkiraportointiin liittyviä huomioita. Muuta lähdeaineistoa on myös hyödynnetty muistion laadinnassa. Eri tahoilla on ollut asioista osin eriäviä näkemyksiä. Muistiossa on informatiivisuuden vuoksi lyhyesti kuvattu myös yritysten raportointia veroviranomaisille. Muistio ei sisällä aiheeseen liittyviä johtopäätöksiä tai suosituksia.

2 Taustaa

Maailman talouden tilanteesta johtuen on monen muun aiheen lisäksi myös verotus ollut otsikoissa viime vuosina. Julkisuudessa on käyty keskustelua joidenkin monikansallisten konsernien voitollisten yhtiöiden tuloverojen vähäisestä määrästä sekä epäilty yritysten välttelevän veroja siirtämällä voittoja erilaisin järjestelyin kevyemmän verotuksen valtioihin tai tekevän tappiota kotivaltiossaan siirrettyään tuloksensa muualle. Tämän on arvioitu heikentävän hyvinvointivaltion rahoituksen edellytyksiä sekä asettavan kansainvälisesti ja kansallisesti toimivat yritykset eri asemaan.

Jotkin konsernit ovat reagoineet edellä kuvattuun keskusteluun raportoimalla omaaloitteisesti maakohtaisia verotietojaan julkisuudessa laajemmin kuin lainsäädäntö edellyttää.

Aiheeseen liittyen on pantu vireille useita kehityshankkeita. Yksi niistä on ollut EU:n komission direktiiviehdotus muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuustietojen julkistamisesta (2014/95/EU). Direktiivin valmisteluvaiheessa puheenjohtajamaa komission kanssa yhdessä toi useaan otteeseen veroraportoinnin valmistelutyöryhmän käsittelyyn. Jäsenmaat eivät olleet yksimielisiä tehdystä ehdotuksesta, joten päädyttiin lähinnä asian edelleen tutkimista sisältävään kompromissiin, jonka mukaan komission tulee antaa asiasta raportti ja mahdollinen lainsäädäntöehdotus ke-

sään 2018 mennessä. Asian keskeneräisyys antoi myös sysäyksen sille, että Suomessa aloitettiin keskustelu aiheesta epävirallisessa keskusteluryhmässä.

3 Meneillään olevat hankkeet

Veroviranomaisille luovutettava maakohtainen verotieto sekä toisaalta julkisuuteen annettava maakohtainen veroraportointi (ns. verojalanjälkiraportointi/julkinen veroraportointi) ovat olleet jo muutamia vuosia ajankohtainen aihe myös OECD:n ja EU:n hankkeissa. Avoimuutta ja läpinäkyvyyttä halutaan lisättäväksi monista eri syistä. Esillä on ollut esimerkiksi harmaan talouden kitkeminen, verottaminen siellä, missä tulos tehdään sekä veroparatiisien käytön lakkauttaminen. Näiden asioiden eteenpäin viemisessä on meneillään useita erilaisia hankkeita niin globaalisti kuin kansallisestikin.

3.1 Verotietojen raportointi muille kuin veroviranomaisille

3.1.1 EU- hankkeet

3.1.1.1 Tilinpäätösdirektiivi

Tilinpäätösdirektiivi (2013/34/EU) sisältää yrityksille veloitteen raportoida vuosittainen hallituksille suoritettavista maksuista, kuten tuotanto-oikeuksista, rojalteista, osingoista, lisenssimaksuista, ja löytöbonuksista. Raportointivelvoite koskee öljy-, maakaasu-, kaivannais-, sekä aarniometsien hakkuu –toimialoilla toimivia suuria ja PIE-yhteisöjä. PIE-yhteisöllä tarkoitetaan yleisen edun kannalta merkittäviä yhtiöitä, kuten liikkeeseenlaskijoita, luottolaitoksia ja vakuutusyhtiöitä. Vastaava raportointivelvoite on myös avoimuusdirektiivissä. TEM:n kirjanpitolain uudistustyöryhmä on laatinut loppuraporttiinsa ehdotuksen erilliseksi raportointivelvoitetta koskevaksi laiksi. Ehdotus on lähtenyt lausuntokierrokselle. Lausuntokierros päättyi 31.1.2015.

3.1.1.2 CRD IV eli vakavaraisuusdirektiivi

CRD IV eli vakavaraisuusdirektiivi (2013/36/EU) puolestaan sisältää säännöksiä luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille maakohtaisesta veroraportoinnista. Veroraportointia koskeva kohta lisättiin direktiiviin sen käsittelyn yhteydessä EU:n parlamentissa.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on vaadittava 1.1.2015 alkaen, että jokainen direktiivin soveltamisalaan kuuluva luottolaitos julkistaa jäsenvaltioittain ja niiden kolmansien maiden osalta, joissa sillä on toimipaikka, konsolidoinnin perusteella seuraavat tilikautta koskevat tiedot: a) nimi, toiminnan luonne, maantieteellinen sijainti, b) liikevaihto, c) palkatun henkilöstön määrä kokopäivätyötä vastaavana, d) tulos ennen veroja, e) verot tuloksesta ja f) saatu valtiontuki. Jäsenvaltioiden on kuitenkin vaadittava luottolaitoksia julkistamaan ensimmäisen kerran 1.7.2014 kohdan a, b ja c tiedot. Lisäksi säädetään, että kaikkien unionissa toimiluvan saaneiden luottolaitosten, jotka on kansainvälisesti määriteltäviä maailmanlaajuisiksi järjestelmän kannalta merkittäviksi luottolaitoksiksi, on toimitettava komissiolle luottamuksellisesti kohtien d, e ja f tarkoittamat tiedot viimeistään 1.7.2014 alkaen. Saamiensa tietojen perusteella komissio suorittaa yleisen arvion tällaisten tietojen julkistamisen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista mukaan lukien vaikutukset kilpailukykyyn, investointeihin ja luotonsaantiin sekä rahoitusjärjestelmän vakauteen. Komission tuli toimittaa kertomuksensa arvioistaan viimeistään 31.12.2014 (kts. kohta 4.3 s. 15). Jos kertomus sisältää huomattavia kielteisiä vaikutuksia, komissio voi harkita mainittujen veloitteiden

den lykkäämistä. Tavoite on, että edellä mainitut tiedot julkistetaan vuositilinpäätöksen tai konsolidoidun tilinpäätöksen liitteenä.

Edellä mainittu direktiivi on Suomessa implementoitu laissa luottolaitostoiminnasta (610/2014). Lain 10:12 §:n 2-5 momenteissa todetaan, että luottolaitoksen on tilinpäätöksensä yhteydessä jokaisen ulkomaan osalta, jossa luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on sivuliike tai tytäryritys: 1) sivuliikkeen ja tytäryrityksen sijaintivaltio, tytäryritysten nimet ja sijaintivaltiossa harjoitetun liiketoiminnan luonne, 2) 1 kohdassa tarkoitettujen liiketoiminnan tuottojen yhteenlaskettu määrä, 3) 1 kohdassa tarkoitettujen liiketoiminnan henkilöstön yhteenlaskettu määrä henkilötyövuosina, 4) liikevoiton tai -tappion yhteenlaskettu määrä ennen veroja, 5) tilikauteen kohdistuvien tuloverojen yhteenlaskettu määrä, ja 6) vastaanotetun julkisen pääomatuen sekä julkisyhteisöjen antamien lainojen ja takausten yhteenlaskettu määrä. Julkisella tuella tarkoitetaan lähinnä jäsenvaltioitten myöntämiä julkisia pankkitukia. Finanssivalvonnan on ilmoitettava edellä mainitut tiedot Euroopan komissiolle viivytyksettä jokaisesta luottolaitoslain 8 §:ssä tarkoitettusta luottolaitoksesta. Tätä 10:12 § sovelletaan 1.1.2015 alkaen.

3.1.1.3 Direktiivi tilinpäätösdirektiivin muutokseksi koskien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuus tietojen julkistamista

Direktiivi tilinpäätösdirektiivin muutokseksi koskien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuus tietojen julkistamista (2014/95/EU) allekirjoitettiin 22.10.2014 ja julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 15.11.2014. Direktiivi tuli voimaan 6.12.2014. Veroraportoinnin osalta kyseinen direktiivi sisältää veloitteen EU:n komissiolle ottaa huomioon kesällä 2018 annettavassa raportissaan veroihin liittyen kehityksen OECD:ssä ja edellä mainittujen tilinpäätös- ja vakavaraisuus direktiiveihin liittyvien raportointivelvoitteiden toteutumisen. Seurannan pohjalta komission tulee harkita liittääkö sen raporttiinsa ehdotuksen maakohtaisesta veroraportoinnista. Mahdollisen raportointisäännöksen tulisi direktiivin mukaan sisältää vähintään sellaisia tietoja kuin tulos, maksetut verot tuloksesta ja saadut julkiset tuet.

Tällä hetkellä ei ole tietoa, miten komissio aikoo lähteä viemään veroraportointia eteenpäin. Komissio on aloittamassa jäsenmaiden yhteisen direktiivin implementointityöryhmän työtä. Työryhmän tapaamisten yhteydessä komissio saattaa valottaa suunnitelmiaan veroraportoinnin suhteen.

EU:n komissio julkaisi 18.3.2015 verotuksen avoimuutta koskevan toimenpidepaketin. Toimenpiteet liittyivät lähinnä veroviranomaisten väliseen toimintaan ja verotukseen yleensä. Yrityksiä koskien paketti sisälsi lauselman, jonka mukaan tullaan arvioimaan mahdollisia uusia avoimuusvaatimuksia monikansallisille yrityksille. (*The Commission will examine the feasibility of new transparency requirements for companies, such as the public disclosure of certain tax information by multinationals.*)

3.1.2 Kansainväliset raportointikehykset/GRI

Global Reporting Initiative (GRI) on merkittävin kansainvälinen vastuullisuusraportointikehikko. Se on myös suomalaisissa yhtiöissä käytetyin vapaaehtoinen viitekehys. Ohjeistus (kts. esimerkiksi sen uusin versio G4) edellyttää muun muassa, että valtiolta saatujen merkittävien taloudellisten avustusten määrät kuten verohelpotukset ja verohyvitykset ja muut mahdolliset isäntämaiden hallituksilta saadut avustukset on raportoitava. Lisäksi kehikon mukaan valtiolta saatuja merkittäviä taloudellisia avustuksia on verrattava maksettuihin veroihin, jotta voidaan muodostaa tasapuolinen kuva tapahtumista yrityksen ja valtion välillä.

3.1.3 Kansallinen kehitys

3.1.3.1 Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma

Hallitus antoi eduskunnalle 8.5.2014 kansainvälisen veronkierron vastaisen toimintaohjelman. Tarkoituksena on koota yhteen toimenpiteitä, joiden avulla voidaan puuttua kansainväliseen verojen välttämiseen ja veronkiertoon. Lisäksi ohjelman tarkoituksena on saada veroparatiiseja koskevat ongelmat hallintaan. Ohjelmalla halutaan myös varmistaa verotettavan tulon näyttäminen ”oikeassa” valtiossa. Toimintaohjelmassa todetaan, että Suomi kannattaa maakohtaisen raportoinnin edistämistä myös EU:ssa. Lisäksi mainitussa toimintaohjelmassa veloitettiin valtion enemmistöomisteiset yhtiöt raportoimaan veroista maakohtaisesti.

3.1.3.2 Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistus

Edellä mainittuun toimintaohjelmaan liittyen valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto antoi 1.10.2014 ohjeistuksen vastuullaan oleville valtion enemmistöomisteisille yhtiöille maakohtaisten verojen raportointiin. Enemmistöomisteisten yhtiöiden osalta kyseessä on velvoite, mutta ohjeistuksessa kannustetaan myös vähemmistöomisteisiä yhtiöitä raportoimaan veroistaan.

Ohjeistuksen mukaan veroraportin tulee sisältää seuraavat seikat:

Strategia ja toimintaperiaatteet

- kuvaus veroasioiden organisoinnista ja johtamisesta
- verosuunnittelun periaatteet, verostrategia ja sen tavoitteet
- käytetyt raportointiperiaatteet ja selvitys yhtiön itse valitsemasta olennaisuusperiaatteesta sekä mahdollisista poisrajaamisista
- ”comply or explain” eli ”raportoi tai selitä” -periaatteen mukaisesti selvitys tiedoista, joita ei ole raportoitu
- selvitys arvion perusteella mukaan otetuista tiedoista sekä arvioinnin perusteet

Kvantitatiiviset verotiedot

- yhtiön veronmaksua kuvaavat tunnusluvut, kuten liikevaihto, tulos ennen veroja, henkilöstön lukumäärä tai muu vastaava vertailuluku maittain
- kaikki yhtiön maksettavat tai tilitettävät verot yhtiön itse valitseman olennaisuusperiaatteen mukaisesti maittain ja verolajeittain sekä yhtiön vastaanottamat julkiset tuet
- OECD:n määrittelemiin veroparatiisivaltioihin liittyvät maksettavat ja tilitettävät verot ja vastaanottamat julkiset tuet kaikilta osin maittain ja verolajeittain
- hankittujen/luovutettujen yhtiöiden osuus, joka alkaa omistuksen alkamishetkestä ja päättyy omistuksesta luopumishetkeen

Raportin laajennus (vapaaehtoinen):

- investoinnit ja hankinnat maittain
- efektiivisen tuloverokannan täsmäytyslaskelmat
- täsmäytyslaskelmat laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen muutoksista
- vertailutiedot yhdeltä tai useammalta aikaisemmalta vuodelta
- ulkopuolinen riippumaton varmennus raportin luotettavuuden lisäämiseksi

Raportti tulee ohjeistuksen mukaan julkaista osana yritysraporttia, vuosikerromusta tai erillisenä raporttina ensimmäisen kerran keväällä 2015 vuodelta 2014 maksettavista ja tilitettävistä veroista.

3.2 Veroviranomaisille luovutettavat maakohtaiset verotiedot

3.2.1 OECD:n BEPS-hanke

OECD:ssä on meneillään BEPS-hanke (Base Erosion and Profit Shifting Project). Hankkeen takana ovat vahvasti G20-maat. Hanke käynnistettiin, kun eri maiden johtajat havaitsivat, että kansainvälistä toimintaa harjoittavat yritykset saattavat välttyä maksamasta veroa mihinkään maahan tai saattavat saada menon verotuksessa vähennyksi yhdessä valtiossa ja vastaavan tulon verottomana toisessa valtiossa. BEPS-hankkeen tavoitteena on kansainvälisen verojärjestelmän uudistaminen. Vuonna 2013 OECD sekä G20-maat hyväksyivät viisitoista kohtaisen toimenpidesuunnitelman BEPS-hankkeen edistämiseksi. Hankkeen lopputuloksena on syntynyt uutta ohjeistusta sekä yritysten että verohallintojen käyttöön. Syyskuussa 2014 julkistettiin ensimmäiset seitsemän toimenpidesuunnitelman suositusta käsittäen muun muassa seuraavia alueita: siirtohintadokumentointia koskevan ohjeistuksen päivittäminen, siirtohintaohjeiden tarkistaminen erityisesti aineettoman omaisuuden osalta sekä maakohtaisen raportoinnin lisääminen. Joulukuussa 2014 OECD julkisti kuu-teen eri toimenpiteeseen liittyvät keskustelupaperit. Tarkoituksena on, että toimenpiteistä käytäisiin julkista keskustelua ennen lopullisten toimenpide-ehdotusten antamista. Hankkeen jäljelle jäävät suositukset tullaan julkistamaan vuoden 2015 loppuun mennessä.

Hankkeen toimenpiteessä 14 (koskien ohjeistusta siirtohinnoittelun dokumentoinniksi ja maakohtaiseksi raportoinniksi) todetaan kohdassa C.3. maakohtaisesta raportoinnista, että ohjeistuksen liitteenä oleva raportointimalli tulee olemaan avuksi ylätasoin siirtohinnoitteluriskien arvioinnissa. Veroviranomaiset voivat käyttää sitä myös arvioidessaan muita BEPS-hankkeiden alueisiin liittyviä riskejä sekä mahdollisesti myös taloudelliseen ja tilastolliseen analysointiin. Maakohtainen raportointimalli on siten laadittu enemmän siirtohinnoittelutarpeita varten kuin verotuksen muuta arviointia varten, vaikka se osaltaan palvelee tätäkin tarkoitusta. Lähtökohtana on, että raportointimalli on osa siirtohinnoittelun dokumentointia ja toimii tietolähteenä veroviranomaisille. Kyse on siten yksinomaan veroviranomaisille toimitettavasta tiedosta. Yritysten esittämän näkemyksen mukaan raportin toimittamiseen voi sisältyä riskejä muun muassa yritysten toimintaedellytysten kannalta (kts. jäljempänä esimerkiksi kohdat salassa pidettävyys ja hallinnollinen taakka) ja mahdollisten kaksinkertaisen verotuksen tilanteiden lisääntymisten vuoksi. Maakohtaista veroraportointia koskeva työ on OECD:ssä tietyiltä osin vielä kesken.

3.2.2 Tietojenvaihto eri maiden veroviranomaisten välillä

Eri maiden veroviranomaisilla on mahdollisuus vaihtaa tietoja keskenään erilaisten tietojenvaihtosopimusten perusteella. Verotietojen vaihtaminen eri maiden veroviranomaisten kesken on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi ja on edelleen lisääntymässä OECD:ssä ja EU:ssa tapahtuvan työn tuloksena.

Suomella on yli 40 valtion kanssa veroasioita koskeva tietojenvaihtosopimus. Lisäksi määräyksiä tietojen vaihdosta veroasioissa on Suomen tekemissä sopimuksissa kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta (yli 70 sopimusta). Tietojenvaihtosopimusten perusteella tietojenvaihto tapahtuu pyynnöstä. Verosopimusten perusteella tieto-

jenvaihto voi tapahtua pyynnöstä tai automaattisesti. Sopimukset mahdollistavat yksilöityjen tietopyyntöjen tekemisen useimpiin valtioihin maailmassa. Sopimusverkostoa laajennetaan edelleen.

USA:n ns. The Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) lainsäädäntö johti viranomaisten välisen kansainvälisen tietojenvaihdon alueella merkittävään edistykseen. Lainsäädännön tarkoituksena on estää veropakoa varmistamalla tiedonsaanti USA:ssa yleisesti verovelvollisten ulkomaisista sijoituksista. Säännöksen voimaansaattamiseksi solmitaan ns. FATCA-sopimuksia, joiden mukaan paikalliset veroviranomaiset välittävät automaattisesti rahalaitosten toimittamat tiedot tai rahalaitokset toimittavat itse tiedot USA:n veroviranomaisille. Suomen ja USA:n välinen FATCA-sopimus on hyväksytty eduskunnassa 10.2.2015.

Suomi on yhdessä 51 valtion tai oikeusalueen kanssa allekirjoittanut 29.10.2014 monenvälisen keskinäisen sopimuksen, jonka nojalla ne aloittavat OECD:n CRS-mallin mukaisen automaattisen tietojenvaihdon. OECD:n helmikuussa 2014 julkaistun yhteisen automaattisen tietojenvaihdon mallin (Common Reporting Standard – CRS) lähtökohtana on FATCA:n mukaisesti finanssilaitosten velvollisuus tunnistaa asiakkaansa ja näiden verotuksellinen asuinvaltio. Lisäksi finanssilaitosten tulee tunnistaa erilaisia yhtiöitä ja yhteisöjä kontrolloivat luonnolliset henkilöt. Oikeudellisena perustana CRS:ssa on voimassa oleva asianomaisten valtioiden välinen verosopimus taikka Euroopan neuvoston ja OECD:n veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta 25. päivänä tammikuuta 1988 tehty yleissopimus (SopS 21/1995), jotka molemmat mahdollistavat automaattisen tietojenvaihdon aloittamisen sopimuksen tarkoittamien toimivaltaisten viranomaisten välisellä keskinäisellä sopimuksella. Suomen ja OECD:n yhteisen automaattisen tietojenvaihdon mallin käyttöönottonen edellyttää lainmuutoksia. CRS-malli on sisällytetty myös virka-apudirektiiviin direktiivin muutoksella 9.12.2014. Tietojenvaihdon on tarkoitus alkaa syyskuun 2017 loppuun mennessä koskien tietoja vuodelta 2016. OECD:n mukaan automaattiseen tietojenvaihtoon on 6.11.2014 mennessä sitoutunut yhteensä 93 valtiota tai oikeus- aluetta.

Automaattisen tietojenvaihdon laajentuessa edellä kerrotulla tavalla Verohallinto tulee saamaan vuodesta 2017 lukien OECD:n CRS:n ja virka-apudirektiivin (EU:n jäsenvaltioiden välillä tietojenvaihtoon sovelletaan hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annettua neuvoston direktiiviä 2011/16/EU) nojalla hyvin laajasti tietoja Suomessa verotuksellisesti asuvien henkilöiden sijoitustoiminnan varoista ja tuloista ulkomailla. Tietoja voidaan käyttää ensisijaisesti vertailutietoina tarkastettaessa veroilmoitusten oikeellisuutta. Lisäksi niiden avulla voidaan selvittää laajasti Suomessa asuvien henkilöiden varoja ja rahojen liikkeitä ulkomailla. Tietojenvaihdon keskiössä on ollut toistaiseksi luonnollisten henkilöiden finanssitiedot.

4 Julkisen raportoinnin tilanne muutamassa eri maassa

4.1 Tilanne Suomessa

Suomessa vapaaehtoisesti verojalanjäljestään raportoivien yritysten määrä on kolminkertaistunut vuodessa. Vuoden 2012 veroista raportoi 12 yritystä, kun vuoden 2013 veroista jo 37 kappaletta. Raportoijista 51 % oli listayhtiöitä. Valtion kokonaan omistamia tai valtioenemmistöomisteisia oli 29 %. Raportoijista 51 % oli varmennuttanut yritys vastuuta koskevat tiedot. Veroraportoinnin sisältö oli hyvin vaihtelevaa. Raportoijista 43 % oli raportoinut verot verolajeittain. Työnantajasuoritukset ja/tai ennakonpidätykset olivat mukana 38 %:n esittämissä luvuissa. Maittain raportoi

35 % raportoivista yrityksistä. Noin yksi kolmasosa ilmoitti erikseen maksetut ja tiliteytyt verot. Edellä mainitulla valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksella toivotaan olevan raportointia edistävä vaikutus.

4.2 Ruotsi

Ruotsissa ei ole pakollista verojalanjälkiraportointia vuosikertomuksen tai vastuullisuusraportin yhteydessä. Yritykset raportoivat vapaaehtoisuuden pohjalta. Ruotsissa veroviranomaiset julkistavat tilinpäätöstietojen julkistamisen yhteydessä melko monipuolisesti tietoja ruotsalaisten yritysten verotuksesta, josta johtuen Ruotsissa ei ole esiintynyt tarvetta verotustietojen laajempaan julkistamiseen. Tiedossa ei ole, että Ruotsissa suunniteltaisiin tämän osalta lainsäädäntöä tai vapaaehtoista ohjeistusta.

4.3 Norja

Norjassa ei ole pakollista verojalanjälkiraportointia eikä myöskään ohjeistusta verojalanjäljen julkistamisesta ole vireillä. Norjassa öljyteollisuus on velvoitettu raportoimaan maakohtaisesti hallituksille maksettavista maksuista. Kyseinen velvoite liittyy tilinpäätösdirektiivin maakohtaiseen raportointivelvoitteeseen koskien kaivannais-, öljy- ja aarniometsähakkuita harjoittavia yhtiöitä.

4.4 Tanska

Tanskalla ei ole tällä hetkellä vaatimuksia tai ohjeistuksia verojalanjäljen raportoinnista kuin siltä osin, mitä säädellään tilinpäätösdirektiivissä tai IFRS-standardeissa. Tanskan hallituksen CSR-toimintasuunnitelman kirjauksen mukaisesti elinkeinoministeriön CSR-raportointiyksikkö valmistelee kuitenkin tällä hetkellä jonkinlaista ohjeistusta julkaistavaksi vuonna 2015. Tiedossa ei ole, että Tanskassa suunniteltaisiin yhtiöitä velvoittavaa lainsäädäntöä.

Tanskan osalta on otettava huomioon, että vuodesta 2012 lähtien Tanskan veroviranomaiset ovat julkaisseet verkkosivuillaan seuraavia tietoja yhtiöittäin:

- verotettavan tulon määrä tappioiden käyttämisen jälkeen
- verovuonna käytettyjen tappioiden määrä
- verovuoden veron määrä

4.5 Saksa

Saksassa ei ole pakollista verojalanjälkeä koskevaa julkistamisvelvoitetta. Saksassa yleensä yritykset eivät mielellään vapaaehtoisesti julkista verotietojaan. Tiedossa ei ole, että Saksassa suunniteltaisiin yhtiöitä velvoittavaa lainsäädäntöä tai vapaaehtoista ohjeistusta.

4.6 Iso-Britannia

Tilintarkastusyhteisö Deloitte on selvittänyt Britannian sadan suurimman yrityksen toimintatavat verojalanjälkiraportointiin liittyen. Selvityksen mukaan 64 % maan suurimmista yrityksistä on julkistanut verostrategiansa. Puolet kyseisistä yhtiöistä kertoo myös siitä, miten yhtiön johto varmistaa ja seuraa strategian noudattamista. Lisäksi noin 40% raportoi siitä, miten paljon ne ovat maksaneet veroja globaalisti tai alueelli-

sesti. Maakohtaisesti veronmaksunsa julkistaa noin 8 % näistä suurimmista yrityksistä. Iso-Britanniassa ei ole lainsäädäntöä, joka velvoittaa yrityksiä raportoimaan veroistaan julkisuuteen eikä tiettävästi tällaista ole suunnitteilla.

4.7 Ranska

Ranska on täytäntöön panemassa luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevan vakavaraisuusdirektiivin eli CRD IV -direktiivin koskemaan kaikkia julkisesti noteerattuja yhtiöitä. Näin ollen listayhtiöille tulee velvollisuus raportoida edellä kohdassa 2.2.2 kuvatuin tavoin EU komissiolle tarkemmat tiedot mm. tuloveroistaan, maakohtaisista tuloksistaan ja saamistaan valtiontuista. Direktiivi ei kuitenkaan velvoita julkaisemaan raporttia.

5 Julkiseen veroraportointiin liittyviä tavoitteita ja haasteita

Veroraportointiin liittyy useita eri haasteita lähtien eri sidosryhmien tavoitteista raportoinnin suhteen. Lisäksi pelkästään määritelmien avaaminen siten, että ne ovat yksiselitteisiä, edellyttää tarkkaa harkintaa. Edellisten lisäksi asiaan liittyy tavoitteista johtuen muitakin näkökulmia, kuten kenelle on tarve raportoida ja mitä.

5.1 Raportoinnin tavoitteita

Raportoinnin tavoitteena on avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen. Raportoinnin avulla on mahdollista saada ensi vaiheessa tietoa siitä, miten paljon yritys on veroja maksanut ja mihin maihin niitä on kohdistunut. Toisin sanoen tietojen laajuudesta riippuen pystytään selvittämään, mikä on yrityksen verojalanjälki ja sitä kautta vaikutus ympäröivään yhteiskuntaan. Eri sidosryhmien tavoitteista riippuu, kuinka laajaa raportointia veroista halutaan. Raportoinnin syvälinen analysointi edellyttää yritystalouden, verotuksen ja toimialan tuntemusta. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto on asettanut raportoinnin tavoitteeksi, että raportti antaa selkeän kuvan yhtiön yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta yhtiön omaan toimintaan, tuloksellisuuteen, tuotettuun lisäarvoon ja työllistämiseen liittyvien verojen muodossa. Tilintarkastusyhteisö PwC puolestaan on todennut, että verot ovat myös yritystoiminnan taloudellisen lisäarvon jakamista ympäröivään yhteiskuntaan.

5.2 Määritelmät

Maakohtaiselle julkiselle veroraportoinnille asettaa haasteita jo vaikeus yksiselitteisesti määritellä käytettävät termit. Jäljempänä käydään läpi muutamia olennaisempia termejä.

Olennaisuus

Olennaisuutta on käsitelty eri tavoin eri tilanteissa, joten johtoa sen määrittelyyn voidaan hakea eri lähteistä. Kirjanpitolaki (1336/1997) ei määrittele olennaisuutta, mutta kuitenkin sen katsotaan kuuluvan hyvään kirjanpitolapaan. Yleisesti ajatellaan, että tieto on olennaista, jos sen poisjättäminen tai virheellinen esittäminen vaikuttaisi tilinpäätöksen käyttäjien päätelmiin.

Uusi tilinpäätösdirektiivi (2013/34/EU) kuitenkin määrittelee olennaisuuden (material), joka direktiivin suomenkielisessä käännöksessä kuuluu seuraavasti: '*Olennaisella*' tarkoitetaan tiedon asemaa silloin, kun sen pois jättämisen tai väärin ilmoitta-

misen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät yrityksen tilinpäätösten perusteella. Yksittäisten seikkojen olennaisuus on arvioitava muiden vastaavien seikkojen yhteydessä. Vastaava englanninkielinen alkuperäisteksti kuuluu seuraavasti: 'material' means the status of information where its omission or misstatement could reasonably be expected to influence decisions that users make on the basis of the financial statements of the undertaking. The materiality of individual items shall be assessed in the context of other similar items.

Muun kuin taloudellisen tiedon julkistamista koskeva direktiivi (2014/95/EU) ei käytä olennaisuuden määritelmää, vaan sanaparia merkityksellinen ja suhteellinen, jota käsitellään jäljempänä. Pitää kuitenkin huomata, että suomenkielisessä käännöksessä käännetään sana "relevant" välillä merkitykselliseksi ja välillä olennaiseksi.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto on omassa ohjeistuksessaan päätenyt ensin toteamaan, että yhtiöt toimivat erilaisilla toimialoilla ja toiminnan laajuudessa sekä koossakin on eroja. Toiset puheena olevista yrityksistä toimivat vain kotimaassa, mutta monella on merkittävässä määrin kansainvälistä toimintaa. Yritykset ovat myös eri kehitysvaiheissa. Tämän pohjalta ohjeistuksessa todetaan, että eri asiat ovat eri yhtiöille olennaisia myös verotuksen kannalta. Lisäksi todetaan, että olennaisuusarvioinnin jälkeen lopputuloksena tulee olla yhtiön verojalanjäljestä kertova raportti, jonka perusteella voidaan arvioida yhtiön toimintaa sekä toiminnan asianmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä.

Olennaisuus merkitsee eri sidosryhmille erilaisia asioita. Esimerkiksi kansalaisjärjestöt katsovat, että suurten veromaksumäärien ohella olennaista on myös veronmaksamäärien vähäisyys, koska silloin on kansalaisjärjestöjen mukaan mahdollista arvioida yrityksen veronmaksun kansainvälistä kokonaisuutta.

Merkityksellinen ja suhteellinen (relevant and proportionate)

Muun kuin taloudellisen tiedon julkistamista koskevassa direktiivissä (2014/95/EU) todetaan luovutettavasta muusta kuin taloudellisesta tiedosta yleisesti, että selvityksen tulee sisältää tietoja yrityksen kehityksen, tuloksen, aseman ja sen toiminnan aiheuttamien vaikutusten ymmärtämisen edellyttämässä laajuudessa. Riskienhallintaan liittyen todetaan, että yrityksen tulee kertoa yrityksen merkittävimmät riskit, jotka koskevat yrityksen toimintoja, mukaan luettuina, silloin kun se on merkityksellistä ja oikeasuhteista, sen liikesuhteet, tuotteet tai palvelut. Lisäksi näiden tulee olla sellaisia, jotka todennäköisesti aiheuttavat haitallisia vaikutuksia näillä aloilla. Tästä voisi tehdä sen johtopäätöksen, että raportoidaan merkittävistä asioista, jotka ovat yhtiön liiketoiminnan ja sen kehityksen kannalta olennaisia.

Julkiset tuet

Julkisen tuen määritelmä on epäselvä, mutta johtoa voidaan saada alla olevista määritelmistä.

EU:n valtiontukisääntöjä koskevat puitteet määritellään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artikloissa 107–109. Valtiontukisäännöt koskevat toimenpiteitä, joissa julkinen sektori myöntää yrityksille tukea tai muuta etua. Tuen muodolla ei ole merkitystä. Yleensä kyseessä on suora avustus tuen saajalle, mutta esimerkiksi myös kiinteistön markkinahintaa alhaisempi vuokra lasketaan tueksi. Kyseessä on oltava julkisten varojen (ml. kunnat ja EU-rahoitus) kanavoiminen yrityksiin.

Valtiontukitoimenpiteen tunnusmerkit:

1. Julkisia varoja kanavoidaan julkisiin tai yksityisiin yrityksiin.
2. Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tuensaajaa.
3. Etu on valikoiva, eli se kohdistuu vain tiettyihin yrityksiin.
4. Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Vakavaraisuusdirektiivissä mainitaan luovutettavista tiedoista julkiset tuet ilman, että määritellään mitenkään, mitä niihin kuuluu ja onko olennaisuustekijällä merkitystä raportoinnissa. Laissa luottolaitostoiminnasta (10:12§) on tätä kohtaa kuitenkin avattu ja todettu tukia koskevassa kohdassa, että sillä tarkoitetaan vastaanotettua julkista pääomatukea sekä julkisyhteisöjen antamien lainojen ja takausten yhteenlaskettua määrää. Todettakoon, että julkisiin tukiin, jos niitä ei erikseen tarkemmin määritellä, voitaneen lukea muun muassa Nuorisotakuukin.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksen mukaan yritysten tulee raportoida pääsäännön mukaan julkiset tuet olennaisuusperiaatetta noudattaen. Mikäli kysymys on kuitenkin veroparatiisivaltioista, tulee yritysten julkistaa kaikki näistä valtioista saamansa julkiset tuet.

Raportoittavat verolajit

Julkisesta veroraportoinnista puhuttaessa käytetään usein termiä yrityksen verojan jälki, jolla käsitellään yrityksen taloudellista vaikutusta verojen kautta yhteiskuntaan. Vakavaraisuusdirektiivissä todetaan ainoastaan, että yritysten tulee raportoida tulos ennen veroja sekä verot tuloksesta. Laissa luottolaitoksista säädellään, että yritysten on ilmoitettava liikevoiton tai -tappion yhteenlaskettu määrä ennen veroja sekä tilikauteen kohdistuvien tuloverojen yhteenlaskettu määrä. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksessa puolestaan todetaan, että yhtiön tulee ilmoittaa kaikki yhtiön maksettavat ja tilittävät verot yhtiön itse valitseman olennaisuusperiaatteen mukaisesti maittain ja verolajeittain sekä yhtiön vastaanottamat julkiset tuet. Vastaavasti todetaan, että OECD:n määrittelemiin veroparatiisivaltioihin liittyvät maksettavat ja tilittävät verot ja vastaanottamat julkiset tuet kaikilta osin tulee ilmoittaa maittain ja verolajeittain. Verolajikäsitteen määrittelyn puuttuminen johtune eri maissa olevista erilaisista järjestelmistä.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksessa on lähdetty siitä, että yritykset tietävät itse, mitä verolajeja ne tilittävät ja maksavat eri maissa. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksen mukaan yritysten tulee raportoida verolajit pääsääntöisesti yhtiön valitsemaa olennaisuusperiaatetta noudattaen. Veroparatiisivaltioiden osalta tulee kuitenkin raportoida kaikki verolajit. Liiallisen hallinnollisen taakan välttämiseksi on valinnanvapaus verolajien raportoinnin osalta jätetty yrityksille. Eri maiden erilaiset järjestelmät eivät ole olleet ongelmana valtiomisteisten yhtiöiden raportoitua kahtena peräkkäisenä vuonna omistajaohjausosastolle. Vuosien 2012 ja 2013 selvityksissä omistajaohjausosasto määritteli ne verolajit, jotka se halusi raportoitavaksi. Yritykset noudattivat esitettyjä pyyntöjä. Isot pörssiyritykset raportoivat lähinnä maaryhmittäin, kun taas listaamattomat yhtiöt raportoivat pääsääntöisesti maittain.

Vero

Verolle ei ole löydettävissä yhtä yksittäistä universaalia määritelmää. Veroksi luokiteltavan maksun käsitettä voitaneen kuitenkin rajata jäljempänä olevalla tavalla.

Maksun tulee ensinnäkin olla pakollinen. Vastaavasti se maksetaan valtiolle, osavaltiolle, kunnalle, kaupungille, kirkolle tai muulle julkiselle taholle, jonka voidaan katsoa olevan osa valtiota, kuten esimerkiksi valtion kirkolle. Maksun määrästä ja perusteista säädetään lailla tai muulla normilla, jolla ao. valtiossa voidaan lain mukaan kerätä valtiolle tai muulle valtion osalle verotuloja. Maksu ei ole sakko tai muu seuraamusmaksu tietynlaisesta lain tai muiden sääntöjen vastaisesta menettelystä lukuun ottamatta tilanteita, jossa maksu on seuraamus veron laiminlyönnistä tai sen maksamisesta myöhässä.

Veroparatiisi

OECD:n määritelmän mukaan veroparatiiseiksi luokitellaan valtiot tai alueet, jotka täyttävät seuraavat kriteerit:

- verotusta ei ole lainkaan tai verotuksen taso on hyvin nimellinen
- käytössä on vahva tietosuojajärjestelmä, joka estää muiden maiden viranomaisia saamasta tietoa sijoitetuista varoista ja niiden tuotosta
- yhtiöt eivät harjoita mitään todellista toimintaa kyseisellä alueella tai valtiossa

Väliyhteisö

Suomessa on voimassa ns. väliyhteisölaki (Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta), jonka tarkoituksena on torjua Suomen verotuksen välttämistä hyödyntämällä matalan verotuksen valtioihin perustettuja yhteisöjä.

Väliyhteisölain soveltuessa voidaan esimerkiksi Suomessa yleisesti verovelvollista yhtiötä verottaa sen omistaman matalan verotuksen valtiossa olevan tytäryhtiön tuloista. Väliyhteisö voi olla oikeudelliselta muodoltaan esimerkiksi yhtiö, rahasto, säätiö tai trusti. Väliyhteisöön rinnastetaan myös ulkomaisen yhteisön kiinteä toimipaikka kolmannessa valtiossa, jos kiinteä toimipaikka itsenäisenä yrityksenä täyttäisi väliyhteisön määritelmän.

Ulkomainen yhteisö voi olla väliyhteisö, jos sen tuloverotuksen tosiasiallinen taso sen asuinvaltiossa on alempi kuin 3/5 verrattuna laskennalliseen yhteisöveroon, joka olisi Suomessa vastaavasta tulosta siltä ajalta maksettava. EU:n ulkopuolella verosopimusvaltiossa asuva yhteisö on väliyhteisö, jos se on velvollinen asuinvaltiossaan suorittamaan tulostaan veroa, jonka tosiasiallinen yhteismäärä on keskimääräisesti pienempi kuin 3/4 yhteisöjen Suomessa tulostaan tosiasiallisesti suorittaman veron määrästä tai yhteisö on hyötynyt kyseisen valtion erityisestä veronhuojennuslainsäädännöstä.

Väliyhteisölakia ei kuitenkaan sovelleta, jos ulkomainen yhteisö harjoittaa asuinvaltiossaan lain tarkoittamaa niin kutsuttua vapautettua toimintaa ja sen tulot kertyvät pääasiallisesti tuosta toiminnasta. Jotta yhteisö jäisi väliyhteisölain soveltamisalan ulkopuolelle, tulee sen harjoittaa teollista tuotantoa, teolliseen tuotantoon verrattavaa muuta tuotantoa, laivanvarustusta tai edellä mainittuja toimintoja välittömästi palvelevaa myyntiä tai markkinointia. Lisäksi väliyhteisölain soveltamiseen sisältyy rajoituksia EU/ETA-alueella sekä verosopimusvaltioissa olevien yhteisöjen osalta.

Yritysten kokemuksen mukaan kansainvälisesti vertaillen väliyhteisölainsäädäntömme voidaan katsoa eräiltä osin estävän keinotekoisia järjestelyitä varsin tehokkaasti.

5.3 Muita asiaan liittyviä näkökulmia

Maakohtaisuus

Sekä EU:ssa että kansallisesti tehdyissä ehdotuksissa julkisesta veroraportoinnista näkyy selkeästi maakohtaisuus. Tämä ei sinänsä aikaansaa haasteita, jos kyseisessä maassa on vain yksi yhtiö. Mikäli emoyhtiöllä on maassa useampi kuin yksi yhtiö, saattaa olla tarpeen laatia maakohtainen alakonsernitilinpäätös oikean kuvan antamiseksi kyseisessä maassa tehdystä liikevaihdosta ja maksetuista veroista. Yhtiökohtaisesti lienee mahdollista kerätä verotiedot ja yhdistellä ne, mutta liikevaihto-, tulos- ja tunnuslukuja ei saada ilman alakonsernitilinpäätöstä. Alakonsernitilinpäätöksen laatiminen vaatii lisätyötä ja tämä taas puolestaan lisää hallinnollista taakkaa sitä enemmän, mitä useammassa maassa yritys toimii. Toisaalta on yrityksiä, joilla on maakohtaisesti vain yksi, tiettyä projektia varten perustettu yhtiö. Maakohtaisten tietojen julkistaminen liian nopeassa aikataulussa saattaisi vaarantaa kyseisen yrityksen kilpailuasemaa.

Keskusteluissa vapaaehtoisesta raportoinnista on esiintynyt myös maaryhmäkohtainen raportointi, koska maakohtainen raportointi voi joidenkin tahojen mukaan vaarantaa yrityksen liikesalaisuuksina pitämiä tietoja. Olennaisuusperiaatetta soveltaen maakohtaisesti raportoitaisiin vain suurimmista maista tai vaihtoehtoisesti raportti käsittäisi muutoin tietyt olennaisuuden kriteerit täyttävät maat. Olennaisuusperiaatteen soveltaminen saattaisi hillitä hallinnollisen taakan kasvua.

Euroopan komissio on teettänyt taustatutkimuksen alustavien tietojen perusteella vakavaraisuusdirektiivin edellyttämästä maakohtaisesta raportointivelvoitteesta ja vaikutuksista. Taustatutkimus perustui lähinnä kyselyinä pankeille eikä siinä analysoitu tai otettu kantaa itse vakavaraisuusdirektiivin mukaiseen raportointiin. Taustatutkimuksen perusteella tehtyjen alustavien arvioiden mukaan vakavaraisuusdirektiivin mukaisella raportoinnilla ei tule olemaan merkittäviä negatiivisia taloudellisia vaikutuksia, mutta toisaalta sillä katsotaan olevan joitakin myönteisiä vaikutuksia. Tutkimuksen merkitystä on vaikea arvioida, koska se on tehty soveltamisen varhaisessa vaiheessa, jolloin ei vielä ole ollut pidemmän aikavälin tietoja. Myöskään pankkien vastauksilla ei ole välttämättä liittymäpintaa muihin toimialoihin.

Raportoinnin kohderyhmä

Verotiedoista eri muodoissaan kiinnostuneita tahoja on monia, kuten sijoittajat, asiakkaat, osakkeenomistajat, kansalaisjärjestöt, media ja yhteiskunta yleensä. Finanssikriisi on rapauttanut sidosryhmien luottamusta yrityksiin ja sen vuoksi vaaditaan avoimuutta toiminnan vaikutuksista yhteiskuntaan ja samalla myös verovaikutuksista. Näiden sidosryhmien tiedontarve saattaa perustua muuhun kuin tiedon käsitteeseen itse verotuksen näkökulmasta.

OECD:n hankkeet puolestaan lähtevät siitä, että verotukseen liittyvät tiedot luovutetaan veroviranomaisille, joilla on osaaminen ja tarve käsitellä kyseistä tietoa.

FiBS-yritysvastuuverkoston vuoden 2014 yritys vastuututkimuksen mukaan yhteiskuntavastuukriteerien merkitys hankinta- ja ostopäätöksissä kasvaa. Tutkimuksen kuudesta eri vastuullisuusteemasta oikeudenmukaiset toimintatavat, joihin sisältyy myös veronmaksu, ovat olennaisia kahdelle kolmesta tutkimukseen vastanneista yrityksestä. Tulos on olennainen etenkin suuryritysten alihankkijoina toimivia pk-

yrittäjiä ajatellen, joiden vastuullisuuskäytäntöjen kehittymiseen suurempien yritysten hankintakriteerit voivat vaikuttaa merkittäväällä tavalla.

Raportoinnin sisältö Suomessa

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto selvitti vuosina 2013 ja 2014 valtiomisteisten yhtiöiden verojalanjälkeä. Selvitysten perusteella verostrategiasta ja tavoitteista sekä verosuunnittelun pääperiaatteista raportoi alle puolet yhtiöistä. Yksittäiset yhtiöt, jotka raportoivat menettelytavoistaan tai verostrategiastaan kommentoivat muun muassa seuraavia seikkoja:

- yhtiöllä ei ole verostrategiaa
- yhtiö varmistaa, että veroasiat hoidetaan lakien ja säännösten mukaisesti
- yhtiö kiinnittää erityistä huomiota, että veroviranomaisille ja sijoittajille annettava tieto on oikeaa ja annetaan ajallaan
- yhtiö maksaa kaikki laillisesti vaaditut verot ajallaan
- yhtiön tavoitteena on pyrkiä vero-optimoinnin ja veroriskien hallinnan väliseen tasapainoon

Verojalanjäljestä raportointi perustuu Suomessa vapaaehtoisuuteen lukuun ottamatta valtion enemmistöomisteisia yhtiöitä. Johtuen verojalanjälkeään raportoivien yritysten muun muassa erilaisista toimialoista, toiminnan kansainvälisyydestä ja yrityksen koosta raportoinnin sisältö ei ole yhdenmukaista.

Vertailukelpoisuus

Vaatus julkistettavien verotustietojen vertailukelpoisuudesta on mielenkiintoinen. Ottaen huomioon yritysten toimialojen erot sekä maakohtaisten tilanteiden erot, on vaikeaa saavuttaa vertailukelpoisuutta edes toimialan sisällä toteutumaan. Yritys- tai konsernikohtaisesti vertailukelpoisuus on saavutettavissa.

Tilintarkastusyhteisö PwC onkin todennut, että toistaiseksi raportoinnin vertailukelpoisuus on heikkoa. Heidän mukaansa perehtyminen yhtiön toimintaan ja tunnuslukuihin yhdessä julkisten verotietojen kanssa antaa paremmat lähtökohdat vertailulle.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston mukaan raportointia sekä maittain maksettujen tai tilitettyjen verojen vertailua vaikeuttavat myös monet muut kuin luotamuksellisuuteen liittyvät tekijät, joista tärkeimmät liittyvät verotuksen monimutkaisuuteen raportoinnin olennaisuusperiaatteen soveltamiseen, verotukseen liittyvien käsitteiden kirjoon sekä pörssiyhtiöiden raportointivelvoitteisiin.

Salassa pidettävyys

Verottajalle luovutettava tieto on automaattisesti salassapidon alasta. Salassapito koskee myös muiden maiden veroviranomaisille luovutettavaa tietoa. Jos yritykset esittäisivät julkisuuteen entistä yksityiskohtaisempaa tietoa verotuksestaan, olisi kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät yritysten liikesalaisuudet joutuisi väärin käsiin. Pitää muistaa, että meillä on yrityksiä, joilla on eri maissa projektiluonteisia hankkeita, joita varten perustetaan projektin keston ajaksi yhtiö. Yhtiön taloudellisten ja verotietojen joutuminen kilpailijoiden tai asiakkaiden tietoon vaikuttaisi kyseisen yrityksen kilpailuasemaan kyseisellä markkinalla.

Hallinnollinen taakka

Verojalanjälki on yksi yhteiskuntavastuun elementti. Kataisen hallitus tavoitteli Suomelle asemaa yritys vastuun kärkimaana (Yhteiskuntavastuun periaatepäätös 22.11.2012). Lisäksi Kataisen hallitusohjelmassa oli todettu, että edistetään ylikansallisten yritysten maakohtaisten tilinpäätöstietojen julkistamista. Samalla hallitus kuitenkin totesi hallitusohjelmassaan, että hallinnollisen taakan tarpeetonta kasvua on vältettävä. Eri hankkeissa olisi siten tullut ottaa huomioon molemmat tavoitteet. Hallinnollisen taakan näkökulmasta on ongelmallista, että tällä hetkellä monet yritykset joutuisivat keräämään maakohtaisia verotietoja manuaalisesti, koska olemassa olevat taloushallinnon järjestelmät eivät kerää verotustietoja erikseen maakohtaisesti.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston näkemyksen mukaan lähtökohtana on pyrkiä välttämään merkittävää raportointivelvoitteiden tai sääntelyn lisäämistä. Tämä pyritään turvaamaan erityisesti painottamalla raportoitavan tiedon olennaisuutta ja raportoinnin joustavuudella. Näin vältetään tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Muutamien suomalaisten yritysten oman arvion mukaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS) soveltavien yhtiöiden nykyiset raportointijärjestelmät on rakennettu tuottamaan tilinpäätöksessä edellytettävä tieto IFRS:n mukaisista tuloveroista ja tilikauden aikana maksetuista tuloveroista (kassavero). Näistä tiedoista voidaan myös johtaa syyt siihen, miksi konsernin (tulo)veroaste poikkeaa emoyhtiön kotimaan veroasteesta sekä erittelyt laskennallisten verosaamisten ja -velkojen tasearvoista. Tiedot koko konsernin tuloveroista yhdistellään konsernin emoyhtiössä konsernin käytössä olevalla konsolidointijärjestelmällä. Tiedot konsolidointijärjestelmään syötetään yhtiöiden raportointijärjestelmistä automaattisesti.

Yhtiöiden kehittämien raportointijärjestelmien ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa yhtiön operatiivisen toiminnan kannalta relevanttia tietoa samoin kuin tuottaa tilinpäätöksessä edellytettävät tiedot. Yhtiöiden luomat tilikartat sekä ohjeistus tilien käytöstä ja niille kirjattavista eristä perustuvat edellä mainittuihin tavoitteisiin. Koska nykyinen tilinpäätösraportointi edellyttää ainoastaan tuloverojen erittelyä (tilikauden verot, aikaisempien vuosien verot ja laskennalliset verot sekä kassaverot), ei järjestelmiä ole tuotettu vastaamaan muita tietotarpeita verojen osalta. Näin ollen erityisesti erilaisia välillisiä veroja, kuten tullimaksuja, arvonlisäveroja, palkkoihin liittyvät veroja sekä muita vastaavia veroja, ei ole mahdollista saada kerättyä erillisiltä, niille tarkoituiltu tileiltä nykyisistä järjestelmistä. Edellä mainittuja veroja koskevien tietojen kerääminen olisi siten järjestettävä manuaalisesti, mikä aiheuttaa huomattavaa lisätyötä ja on mahdotonta suorittaa nykyisten raportointiaikataulujen puitteissa. Vaihtoehtoisesti tietojen keräämistä varten raportointijärjestelmiin olisi suunniteltava, rakennettava ja implementoitava täysin uudet ominaisuudet sekä koulutettava henkilöstöä, jotta tiedot voitaisiin kerätä luotettavalla tavalla suoraan järjestelmästä. Tämä tulisi aiheuttamaan yhtiöille huomattavia ylimääräisiä kustannuksia ja se tulisi vaatimaan myös huomattavasti aikaa.

Verojalanjälkiraportoinnin aloittaminen / Case Fortum

Fortumissa verotietojen keruuprosessi kesti runsaat kaksi vuotta. Eri puolilta konsernia oli yhteensä 60 henkilöä mukana selvittämässä valmiutta verojalanjäljen raportointiin 15 maan osalta. Ennen kuin päästiin maakohtaiseen veroraportointiin, jouduttiin käymään läpi monia työvaiheita ja selvityksiä kuten: roolit ja vastuut, verojen ra-

portointikokonaisuuden suunnittelu, tietojen saatavuuden selvittäminen, verojen identifiointi, järjestelmämuutokset, kirjauskäytäntöjen yhtenäistäminen, termien määrittelyt, rajaukset, käytettävien tunnuslukujen määrittelyt ja kokonaisverojen analysointi.

Valmiuksien luonnin jälkeen Fortumin verojalanjälkiraportointi edellyttää jatkossa vuosittain seuraavia työvaiheita: raportointijärjestelmän ylläpito, verojen raportointikokonaisuuden suunnittelu, raportin laadinta, kokonaisverojen analysointi ja raportin kehittäminen.

Fortumin tapaan kansainvälistä liiketoimintaa harjoittava yritys joutuu monenlaisiin toimintatapojen, järjestelmien ja vastuiden muutoksiin aloittaessaan verojalanjäljen raportoinnin maittain. Selvitettäviä asioita edellisten lisäksi ovat muun muassa: eri maiden raportoinnin standardisointi ja automatisointi, paikallisten kirjanpito-, vero- ja raportointisäännösten ja käytäntöjen välisten erojen selvittäminen ja valmiuksien luominen kiinnostuksen lisääntymiseen sisäisesti konsernin veroasioita kohtaan.

Fortumissa raportointivalmiuden luomiseen ja raportoinnin kehittämiseen käytettiin kolmen vuoden aikana resursseja yhteensä 2 124 työpäivää ja ulkopuolisia kuluja syntyi arvion mukaan työpanoksen lisäksi neljän vuoden aikana yhteensä vähintään lähes puoli miljoonaa euroa. Jatkossa raportointiin käytetään vuosittain resursseja yhteensä 431 työpäivää ja lisäksi ulkopuolisia palveluja vähintään vajaat 100 000 euroa. Kaikkia mahdollisia kuluja ei ole pystytty identifioimaan, joten esimerkiksi kirjanpidon ja viestinnän kulut puuttuvat arvioista.

Yleisesti ottaen maakohtaisen verojalanjälkiraportoinnin aiheuttamien kustannusten määrä riippuu siitä, miten veroasioita aiemmin on hoidettu ja raportoitu sekä kuinka monta maata ja yhtiötä raportoinnin piiriin kuuluu. Valmistautumisaika riippuu monista tekijöistä ja vaihtelee todennäköisesti yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen.

Hyödyt verojalanjäljen raportoinnista

Vapaaehtoista, lakisääteiset vaateet ylittävää veroraportointia käsittelevissä julkaisuissa ja kirjallisuudessa on tunnistettu raportoinnin haasteiden lisäksi raportointiin kytkeytyviä hyötyjä. Vapaaehtoisella veroraportoinnilla voi olla mahdollista saavuttaa sekä taloudellisia että legitiimisiä hyötyjä.

Vapaaehtoista veroraportointia varten tehtävää huomattavaa taustatyötä voidaan parhaassa tapauksessa hyödyntää yritysten verojen maksuun ja hallinnointiin liittyvien prosessien kokonaiskuvan selventämiseen ja hahmottamiseen. Kun yritysten verojen maksuun liittyvät prosessit kytetään pukemaan mitattavaan muotoon, niiden johtaminen tehostuu. Samalla prosesseihin liittyvien riskien ja kustannusten tunnistaminen helpottuu. Lisäksi yritysten veroviestintä voi tehostua jo valmiiksi tehdystä taustatyöstä. Julkaistusta materiaalista on virtaviivaisempaa johtaa muitakin yhteenvetoraportteja sekä yksittäisiä tiedotteita ja vastineita. Vapaaehtoinen veroraportti voi myös tarjota yrityksille myönteisen tavan erottautua muista alan toimijoista.

Suorien taloudellisten hyötyjen lisäksi raportoinnilla voidaan vahvistaa yritysten yhteiskunnallista vastuullisuutta niiden sidosryhmien silmissä. Toisin sanoen vapaaehtoisella veroraportoinnilla on mahdollista edistää yritysten yhteiskuntakelpoisuutta, avoimuutta ja läpinäkyvyyttä niiden verokäytäntöjen hallinnoinnissa. Toisaalta on syytä huomata, että vapaaehtoisesta veroraportoinnista seuraavia hyötyjä on usein vaikea kvantifioida ja ne saattavat olla yrityskohtaisia.

6 Yhteenveto

Taloudellinen kriisi Euroopassa alkoi lähinnä pankkikriisinä, joka johti luottolaitosten tarkempaan seurantaan sekä raportoinnin lisääntymiseen. Luottamuksen puute levisi myös pankkisektorin ulkopuolelle muihin yrityksiin. Luottamuksen palauttamiseksi markkinoille sekä taloudellisen kasvun lisäämiseksi Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat säätäneet runsaasti uutta lainsäädäntöä myös muita yrityksiä kuin luottolaitoksia koskien. Luottamuksen palauttaminen edellyttää komission mukaan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä yritysten toimintaan. Avoimuusvaatimus on kohdistunut myös muihin kuin taloudellisiin tietoihin. Muiden kuin taloudellisten tietojen ohella on julkisuudessa vaadittu myös yritysten verojalanjäljen julkistamista.

Kokonaisverojalanjäljen julkistaminen antaa sidosryhmille tietoja yritysten vastuullisuudesta. Sen tavoitteena ei ole valvoa, täyttävätkö yritykset verolainsäädännön asettamat vaatimukset. Laillisuusvalvonta on verottajan tehtävä. Myös BEPS-hankkeessa kehitetty raportointimalli on suunnattu veroviranomaisille, kuten edellä on todettu. Veroviranomaisella on, kuten aiemmin on todettu, tarvittava osaaminen tulkita tietoja sekä tarvittava verkosto hankkia lisää tietoa tai luovuttaa sitä edelleen sekä mahdollisesti tehdä yhteistyössä selvityksiä muiden maiden vastaavien viranomaisten kanssa. Heillä on myös tarvittavat työkalut puuttua tilanteisiin, joissa verolainsäädäntöä ei ole noudatettu.

Verojalanjälkiraportoinnissa on kyse kuitenkin raportoinnista muiden sidosryhmien kuin verottajan tarpeisiin. Raportointia sidosryhmille on pidetty tarpeellisena yrityksen yhteiskuntavastuullisuuden arvioimiseksi. Kun otetaan huomioon tarve arvioida nykyistä laajemmin eri toimijoiden osuutta yhteiskunnan rahoituksessa sekä raportoitujen tietojen vertailukelpoisuus, voidaan kysyä, voiko julkisuuteen annettavan verojalanjälkiraportoinnin sisältöä täysin jättää yritysten itsensä päätettäväksi. Toisaalta julkisuuteen annettavaa verojalanjälkiraportointia kehitettäessä olisi kuitenkin otettava huomioon raportoitavien tietojen olennaisuus ja selkeys sekä liikesalaisuuksien salassapitoon liittyvät tarpeet. EU:n komissio tulee arvioimaan verojalanjälkiraportointiin liittyvän sääntelyn tarpeellisuutta vuoden 2018 kesään mennessä annettavassa raportissaan.

Julkisuuteen annettavien tietojen osalta, oli se sitten vapaaehtoista tai pakollista, tulee miettiä tarkkaan, mitä tietoja annetaan, jotta kokonaiskuva yrityksen verojalanjäljestä selkiytyisi. Tällöin esimerkiksi verosuunnittelun pääperiaatteet, siirtohinnoitteluperiaatteet, verostrategia ja sen tavoitteet ja miten tavoitteisiin on päästy, saattavat olla tärkeitä tietoja. Lisäksi merkityksellistä voi olla myös kertoa käytetyistä raportointiperiaatteista sekä olennaisuusperiaatearviosta.

Veroraportointivalmiuden luomisessa olisi tarkasteltava myös sitä, millainen hallinnollinen taakka yritykselle aiheutuu näiden tietojen kokoamisesta suhteessa saavutettavaan kokonaisuhyötyyn. Julkisuuteen mahdollisesti luovutettavan tiedon suhteen tulisi miettiä mm. seuraavia seikkoja:

- millainen raportointimalli mahdollistaa kattavan kokonaiskuvan saamisen
- onko olemassa jo sellaista tietoa, joka on helposti johdettavissa olemassa olevasta tiedosta (ei lisää hallinnollista taakkaa)
- miten saadaan tarvittaessa niin joustava järjestelmä, että se ottaa huomioon yritysten erilaisuudet kuten toimialan, koon ja kansainvälisyyden
- voiko yhtenäisellä suosituksella lisätä yritysten välistä vertailukelpoisuutta

- riittävätkö julkistukseen yrityksen kotisivut
- miten liikesalaisuuksien salassapito voidaan turvata

Yritykset ovat Suomessa lisänneet vapaaehtoista raportointia verojalanjäljestään. Oma vaikutuksensa veroraportoinnin lisääntymiseen on ollut valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston ohjeistuksella valtioyhtiöille. Ohjeistuksen noudattaminen on pakollista valtioneemmistöomisteisille yhtiöille ja vähemmistöomisteisille suositus. Tällä lienee positiivista vaikutusta myös muiden yritysten innokkuuteen raportoida verojalanjäljestään.

Itsesääntelyllä on Suomessa pitkät perinteet. Itsesääntely ei välttämättä kuitenkaan takaa vertailukelpoisuutta, vaikka vertailukelpoisuutta voitaisiinkin edistää suositusten kautta. Yritykset ovat Suomessa myös vapaaehtoisuuden pohjalta alkaneet enenevässä määrin raportoida verojalanjälkeään. Vaikka verojalanjälkiraportointi on lisännyt yritysten hallinnollista taakkaa, on se tuonut myös hyötyjä. Haasteelliseksi on osoittautunut kuitenkin kustannusten ja hyötyjen laskeminen sekä vertailu.

Vaihtoehtona itsesääntelylle ja vapaaehtoisuudella on tietojen luovuttamisen säätäminen pakolliseksi. EU:ssa onkin ollut jo useita säädöshankkeita veroraportoinnin säätämiseksi pakolliseksi tietyille yritysryhmille. Tällä hetkellä näyttää siltä, että kesään 2018 mennessä komissio tulee antamaan esityksensä julkista veroraportointia koskevaksi lainsäädännöksi. Mikäli hanke etenee EU:ssa, tulee mahdollinen direktiivi luultavimmin koskemaan aikaisintaan tilikautta 2021.

Raportoinnin sisältö on merkittävä kysymys. Mitä yhtenäisempää verotus eri maissa on, sitä helpompaa on raportointi. Muun muassa eri maissa olevat erilaiset verolajit ja erilaiset verotuskäytännöt asettavat osaltaan haasteita verotietojen raportoinnin vertailukelpoisuudelle ja yhtenäisyydelle. Sekä vapaaehtoisessa että pakollisessa julkisessa raportoinnissa tulee tällöin pohdittavaksi, kuinka paljon tietosisällöstä tulee jättää yritysten omaan harkintaan esimerkiksi olennaisuusarviointin tai maa/maaryhmäkohtaisuuden osalta.

Kun uusia raportointivelvoitteita asetetaan yrityksille, kytketään julkistaminen useimmiten tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamiseen, mikä aiheuttaa paineita yritysten raportointitiimeille. Pohdittavaksi tuleekin verojalanjälkiraportin julkistamisen aikataulu sekä erilaiset julkistamistavat.

Tulevaisuudessa raportointivaatimukset tulevat lisääntymään. Tästä johtuen on harkittava, miten verojalanjälkiraportoinnissa edetään, jotta raportointi edistää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sidosryhmien suuntaan ja vaikuttaa myönteisesti yritysten kilpailukykyyn aiheuttamatta kuitenkaan tarpeetonta hallinnollisen taakan kasvua yrityksille.

Verojalanjälkiraportointi – Epävirallisen työryhmän raportti

Muistio sisältää eri sidosryhmistä kootun epävirallisen keskusteluryhmän näkemyksiä yritysten julkiseen verojalanjälkiraportointiin liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Työryhmä on myös kerännyt tietoja meneillään olevista asiaan liittyvistä hankkeista. Ryhmä ei ole erityisesti käsitellyt yritysten raportointia veroviranviranomaisille.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-018-3

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY